

DEN STOLTE HANE AS
Næringsvegen 23
4365 NÆRBØ

Kontakt saksbehandler
Kirsten Allred, 51568933

Inspeksjonsrapport 2025.008.I.SFRO - Tilsyn 2025 - Hå - Den Stolte Hane AS - foredlingsanlegg i Kviamarka - frekvensbasert kontroll

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn hos Den Stolte Hane AS avd Nærbø (virksomhetsnummer: 980423956) den 20. februar 2025.

Rapporten består av følgende deler:

- Del 1: Resultatet av tilsynet og frister
- Del 2: Statsforvalterens vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av tilsynet og frister

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i del 2.

Statsforvalteren avdekket avvik som dere må rette snarest

Statsforvalteren avdekket følgende avvik under tilsynet:

- Avvik 1: Virksomheten overskrider grenseverdiene for utslipp av BOF₅ og suspendert stoff til avløpsnett og tar ikke øyeblikksprøver av fett
- Avvik 2: Prøvene av pH som tas av avløpsvannet er ikke representative
- Avvik 3: Måleprogrammet er mangelfullt og er ikke oppdatert/samordnet
- Avvik 4: Virksomheten mangler skriftlige rutiner for vedlikehold av utslippskritisk utstyr
- Avvik 5: Virksomheten har noe mangelfull håndtering av farlig avfall
- Avvik 6: Virksomheten sorterer ikke ut matavfall

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Den Stolte Hane AS avd Nærbø (DSH) må snarest rette opp avvik. Dere må sende Statsforvalteren en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet innen 1. mai 2025.

Statsforvalteren har anmerkninger

Vi har følgende anmerkninger:

- Anmerkning 1: Virksomhetens skriftlige rutine for avfallshåndtering bør revideres
- Anmerkning 2: Virksomheten bør ha en skriftlig rutine som beskriver hvordan avfall skal rapporteres ifm. egenkontrollrapporteringen
- Anmerkning 3: Lagringen av EE-avfall bør endres

Anmerkning er et forhold som vi mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Varsel om gebyr

Statsforvalteren varslar at Den Stolte Hane AS avd Nærbø må betale et gebyr for tilsynet. På bakgrunn av forventet ressursbruk tar vi sikte på å vedta et gebyr på kr. 51 900. Dette tilsvarer sats 1 for tilsyn av en dags varighet. Vedtaket vil bli gitt med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-7.

Dere vil få et nytt brev med vedtak om gebyr.

Statsforvalteren er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til forurensningsforskriften kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har anledning til å kommentere

Dere har anledning til å kommentere dette varselet. jf. forvaltningsloven § 16. Eventuelle kommentarer må sendes Statsforvalteren innen to uker etter at dette brevet er mottatt.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til sfrompost@statsforvalteren.no ved Kirsten Allred. Merk svaret med saksnummer 2025/1714 og tilsynsnummer 2025.008.I.SFRO.

Del 2: Statsforvalterens vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Virksomheten overskrider grenseverdiene for utslipp av BOF₅ og suspendert stoff til avløpsnett og tar ikke øyeblikksprøver av fett

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse av 05.07.2013 (sist endret 29.04.2015) punkt 3.1.1

Beskrivelse av krav

Det er i tillatelsen punkt 3.1.1 satt begrensninger (langtidsgrense: midlingstid år, og korttidsgrense: midlingstid døgn) for utslipp av fett, suspendert stoff (SS) og biologisk oksygenforbruk (BOF₅). For fett er det også satt en maksimal øyeblikksverdi (midlingstid 1 time) på 200 mg/l.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

BOF₅ og suspendert stoff

I forkant av kontrollen fikk Statsforvalteren tilsendt en oversikt fra DSH (Påslippsrapport 2024) som viser resultatene fra prøvetaking av de regulerte komponentene (fett, BOF₅ og suspendert stoff, pH og temperatur) i tillegg til KOFCr.

Konsentrasjonsgrensene for BOF_5 og suspendert stoff er i tillatelsen satt til hhv. 1500 mg/l og 600 mg/l (kortidsgrense, midlingstid: døgn). Oversikten til DSH viser at det var overskridelser av BOF_5 ved prøvetakingen i februar (1600 mg/l), mai (1800 mg/l) og juni (1700 mg/l). Det var for høye verdier av suspendert stoff i prøvene i mars (980 mg/l), mai (660 mg/l) og oktober (770 mg/l).

Virksomheten tar nye prøver når analyserapportene viser for høye verdier, og skriver avvik på overskridelsene. Avvikene blir imidlertid ikke fulgt opp med korrigerende tiltak. Ny prøvetaking regnes ikke som et tiltak for å få ned utslippsnivåene.

Fett

I måleprogrammet til DSH (Måleprogram DSH Jæren, 07.01.2025) omtales øyeblikksverdiene for fett (og temperatur og pH), men virksomheten opplyste på kontrolldagen at det ikke blir tatt stikkprøver av innhold av fett i prosessavløpsvannet.

Avvik 2: Prøvene av pH som tas av avløpsvannet er ikke representative

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse av 05.07.2013 (sist endret 29.04.2015) punkt 11.1.1

Beskrivelse av krav

Målinger skal utføres slik at de er representative for virksomhetens faktiske utslipp.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

pH er en av parametrene som er regulert med utslippsgrenser i tillatelsen. På kontrolldagen fikk Statsforvalteren demonstrert hvordan virksomheten foretar kalibrering av pH-måleren. pH-måleren ble kalibrert i henhold til manualen, med standard bufferløsninger på pH 4 og 7. Umiddelbart etter kalibreringen ble måleren kontrollert med pH 7-bufferløsningen og viste en verdi på 6,8 – det samme som før kalibreringen. Dette tyder enten på at kalibreringen ble gjennomført uriktig, eller at det er noe galt med selve pH-måleren. Vi minner om at pH-skalaen er logaritmisk, hvilket betyr at hver enhets endring tilsvarer en ti ganger forskjell i surhetsgrad. Dette innebærer at en pH på 6,8 er omtrent 1,58 ganger surere enn pH 7. pH er spesielt sensitiv i området rundt 7, men pH ble kontrollert på samme løsning umiddelbart etter kalibrering. Et avvik på 0,2 pH-enheter ansees dermed som betydelig.

Dette betyr at målingene virksomheten foretar at pH vil gi uriktige svar, dvs. de vil ikke være representative for det faktiske pH-nivået på utslippsvannet.

Avvik 3: Måleprogrammet er mangelfullt og er ikke oppdatert/samordnet

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse av 05.07.2013 (sist endret 29.04.2015) punkt 11.1.1 og 11.1.2.

Beskrivelse av krav

Virksomheten skal gjennomføre kontrollmålinger av utslippene til vann. Målingene skal være representative, og beskrives i et måleprogram (både prøvetakingen, lagrings- og analysemetode). Måleprogrammet skal holdes oppdatert, og være del av virksomhetens internkontroll.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Før kontrollen ba Statsforvalteren om å få tilsendt virksomhetens måleprogram. Dette ble oversendt i epost datert 18. februar 2025 i form av to dokumenter: *EPL Månedlig prøvetaking avløp*, og *Rutine for prøvetaking i avløp*. I sistnevnte rutine vises det til tre forskjellige EPL'er (ettpunktsleksjon):

- EPL Manuell prøvetaking
- EPL Månedlig prøvetaking
- EPL Daglig prøvetaking

Ifølge virksomheten er det kun *EPL Månedlig prøvetaking* som brukes. Rutinen er sist oppdatert 15. juli 2019. Statsforvalteren legger dermed til grunn at *Rutine for prøvetaking i avløp* – som ble oversendt før kontrollen - er et utgått dokument. Rutinen har for øvrig ingen dato for når den er godkjent.

Utover de tilsendte dokumentene fikk Statsforvalteren på kontrolldagen en utskrift av *Måleprogram DSH Jæren (Måleprogram for kontroll av rapporteringspliktige komponenter på avløpsvann)*. Måleprogrammet er datert 7. januar 2025.

Manglende samsvar/riktighet

Ift. fremgangsmåten for prøvetaking, er det ikke samsvar mellom de to dokumentene virksomheten har for å beskrive målingene av utslipp til vann, dvs. *EPL Månedlig prøvetaking avløp* og *Måleprogram DSH Jæren*. Prøvetakingen beskrives ulikt når det gjelder tidspunkt for å riste eller snu på samle- og beholderen.

Det er heller ikke samsvar mellom størrelsen på delprøvene som tas ut, slik den oppgis i *Måleprogram DSH Jæren*, og den mengden som faktisk tas ut. I dokumentet står det at delprøvene er på 100 ml for hver 2 m³ med avløpsvann, mens den faktiske mengden er 75 ml. Dette ble kontrollert ifm. Statsforvalterens befaring av anlegget.

Prøvetakingspunktet

Det bør være en viss grad av turbulens i prøvetakingspunktet. Turbulens bidrar til å sikre at prøven er representativ for hele vannstrømmen, fordi det forhindrer at partikler og forurensninger sedimenterer eller samler seg på bestemte steder. Dette er viktig for å få nøyaktige og pålitelige måleresultater.

DSH tar ut prøve av avløpsvannet direkte fra fettutskilleren. Statsforvalteren stiller spørsmål ved om det er tilstrekkelig turbulens i prøvetakingspunktet, og ber om at DSH vurderer dette og gir en begrunnelse i måleprogrammet.

Overløp

Noe av prosessavløpsvannet fra DSH går i overløp. Virksomheten har ikke oversikt over hvor ofte eller hvor store mengder dette dreier seg om. Overløpsvannet blir ikke prøvetatt, og inngår ikke i vannmengdemålingene.

Dette forholdet er ikke problematisert i måleprogrammet.

Avvik 4: Virksomheten mangler skriftlige rutiner for vedlikehold av utslippskritisk utstyr

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse av 05.07.2013 (sist endret 29.04.2015) punkt 2.4, jf. forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 annet ledd punkt 7

Beskrivelse av krav

For å holde de ordinære utslipp på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp, skal virksomheten sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. Rutinene for et slikt vedlikehold skal være dokumentert.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Utstyr som har utslippsmessig betydning er blant annet termometer, pH-måler, vannmengdemåler og automatisk prøvetaker. For dette utstyret skal det foreligge skriftlige rutiner som beskriver hvor ofte, og hvordan vedlikehold og kalibrering skal foregå. Det skal også foreligge dokumentasjon/loggføring på gjennomført vedlikehold/kalibrering.

Vedlikehold/kalibrering er omtalt i *Måleprogram DSH Jæren* for termometeren og den automatiske prøvetakeren. Termometeren skal kalibreres iht. veileder fra leverandør, prøvetakeren iht. beskrivelse i egen manual. DSH kunne på kontrolldagen ikke gi en forklaring på hvor hhv. leverandørveileder eller manual befant seg, eller hvorvidt de faktisk blir brukt.

Når det gjelder pH-måler fikk Statsforvalteren demonstrert kalibrering ifm. befaring av anlegget. Instruksjonen kommer opp i displayet på pH-måleren. At det er dette som er fremgangsmåten er ikke beskrevet i måleprogrammet, og det er heller ingen forklaring på hvordan en skal gå videre når pH-måleren ikke lar seg kalibrere (se avvik 2).

Måleprogrammet inneholder ingen opplysninger om hvordan vannmengdemåler skal kalibreres.

Avvik 5: Virksomheten har mangler i sin håndtering av farlig avfall

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) §§ 11-5 og 11-18

Beskrivelse av krav

Kravene til hvordan farlig avfall skal håndteres, står i avfallsforskriften kapittel 11. Kapitlet stiller krav om at virksomheter skal ha oversikt over hva de har av farlig avfall (§ 11-2), at lagringen av farlig avfall skal være forsvarlig (§ 11-5), at det skal leveres minst en gang per år dersom mengden overstiger 1 kg (§ 11-8), og deklarerer ved levering (§ 11-12).

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Som del av en forsvarlig lagring av farlig avfall, skal avfallet oppbevares i merket emballasje. Statsforvalteren registrerte i forbindelse med befaring av anlegget at fatene som inneholdt spillolje ikke var merket.

Statsforvalteren observerte også et fat fullt av kasserte lysrør. Virksomheten leverte siste gang lysrør i 2020 (deklarasjonsnummer 301076264). Med mindre lysrørene er byttet ut i løpet av det siste året, er lagringstiden overskredet.

Avvik 6: Virksomheten sorterer ikke ut matavfall

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) § 10a-8 første ledd

Beskrivelse av krav

Virksomheter som genererer husholdningslignende avfall skal sørge for at husholdningslignende matavfall, plastavfall, papp- og papiravfall, glass- og metallemballasjeavfall, park- og hageavfall og tekstilavfall utsorteres ved kildesortering.

Med husholdningslignende avfall menes avfall som ligner på avfall fra private husholdninger. Husholdningslignende matavfall kan for eksempel være måltidsrester, skall og matvarer som har blitt dårlige og må kasseres.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

DSH har egen kantine, som de driver selv. Virksomheten fortalte på kontrolldagen at matavfallet fra kantinen ikke blir kildesortert.

Miljødirektoratet har utarbeidet en veileder til virksomheter om hvordan å følge opp krav til utsortering og materialgjenvinning: <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/avfall/for-naringsliv/utsortering-og-materialgjenvinning-av-avfall/sortere-avfallet/>.

Se også www.grontpunkt.no for informasjon om kildesortering av plastemballasje.

Anmerkning 1: Virksomhetens skriftlige rutine for avfallshåndtering bør revideres

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

DSH har en skriftlig rutine som beskriver hvilke typer avfall virksomheten har, hvor det skal kastes, og hvor ofte det skal tømmes (*Avfallshåndtering Jæren, dok.id: N-0429-5*). Rutinen omfatter alle avfallstyper som oppstår i virksomheten, inkludert farlig avfall.

Farlig avfall er regulert av avfallsforskriften kapittel 11, hvor det blant annet er krav om forsvarlig lagring (f.eks. i merket emballasje), årlig levering til et godkjent mottak (dvs. et avfallsmottak som har tillatelse til å ta imot farlig avfall), og deklarerer (registrering av avfallet i databasen avfallsdeklarerer.no). I en rutine som beskriver virksomhetens håndtering av farlig avfall skal disse kravene være omtalt.

DSH sin rutine har med farlig avfallstypene: maling/lim/lakk, lysrør/lyspærer, spillolje, gass i trykkbeholdere og småbatterier. I tillegg nevnes to generelle kategorier avfall: «farlig avfall» og «kjemikalier». I forhold til hvilke typer farlig avfall virksomheten leverer, er oversikten i rutinen ikke uttømmende. Rutinen mangler også informasjon om hvilke krav det er til lagring av farlig avfall, og hvordan de ulike avfallstypene skal deklarerer.

Anmerkning 2: Virksomheten bør ha en skriftlig rutine som beskriver hvordan avfall skal rapporteres ifm. egenkontrollrapporteringen

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

DSH har krav om årlig rapportering av avfallsmengder. Rapporteringen skal være iht. *Veileder til egenkontrollrapportering* (2018, Årlig rapportering til forurensningsmyndigheten).

Det farlige avfall skal rapporteres opplysninger om avfallskoder, mengde, avfallsmottak og hvilken behandling avfallet har fått, dvs. hvorvidt avfallet er levert til gjenvinning eller sluttbehandling. Definisjonene på «gjenvinning» og «sluttbehandling» er som følger:

- **Til gjenvinning:** Farlig avfall som er sendt til energigjenvinning eller materialgjenvinning.
- **Til sluttbehandling:** Farlig avfall som er sendt til deponering, forbrenning uten energigjenvinning, eller andre former for endelig anbringelse som ikke omfatter gjenvinning.

Figur 1: Utdrag fra side 19 i Veileder til egenkontrollrapportering 2018 (M-112/2014)

Mottaker skal være et mottak som har tillatelse til å ta imot den aktuelle typen farlig avfall. Statsforvalteren ser at DSH i egenkontrollrapporten for 2023 har oppgitt et avfallsmottak som ikke har tillatelse til å ta imot farlig avfall av den typen DSH har levert.

Også ordinært avfall skal rapporteres ift. behandlingsformen (materialgjenvinning, energigjenvinning, biologisk behandling eller deponering). DSH har valgt «materialgjenvinning» som sluttbehandling for alle fraksjonene ordinært avfall, inkludert blandet næringsavfall (restavfall). Dette avfallet blir ikke materialgjenvunnet, men sendt til forbrenning. DSH må også undersøke den faktiske nedstrømsløsningen for de andre fraksjonene.

Alt ordinært avfall skal rapporteres. I rapporteringen for 2023 mangler avfallsmengdene som ble levert til forbrenning via Nærbø Kyllingslakt AS.

Anmerkning 3: Lagringen av EE-avfall bør endres

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Tyveri og ulovlig eksport av elektrisk og elektronisk avfall (EE-avfall) er et stort problem. Ulovlig eksport av EE-avfall kan utgjøre et betydelig helse- og miljøproblem i de landene som mottar gjenstandene.

DSH lagrer EE-avfall i en åpen beholder på virksomhetens uteområde. Området er ikke inngjerdet, og det er lett tilgjengelig for uvedkommende. Virksomheten bør finne en bedre egnet måte å lagre EE-avfallet på.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av Den Stolte Hane AS avd Nærbø sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Statsforvalterens risikobaserte tilsyn.

Fra Statsforvalteren deltok:

- Kirsten Allred
- Mikal Vedå Bredal

Kontaktperson hos DEN STOLTE HANE AS:

- Thomas Guggedal

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg tilhørende DEN STOLTE HANE AS ble kontrollert under tilsynet:

- Den Stolte Hane – foredlingsanlegg i Kviamarka, Næringsvegen 23, Hå

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert:

- Utslipp til vann
- Prøvetaking/måleprogram
- Håndtering av avfall
- Energiledelse (ble ikke kontrollert)

Regelverk

Tilsynet omfattet følgende regelverk:

- Tillatelse av 05.07.2023 (sist endret 29.04.2015) 2013.0192.T
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)

Fremlagt dokumentasjon

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under tilsynet:

- Påslippsrapport 2024, oversendt i e-post av 18. februar 2024, oversendt i epost 18.02.2025
- EPL Månedlig prøvetaking avløp (sist oppdatert 15.07.19), oversendt i epost 18.02.2025
- Rutine for prøvetaking i avløp (Dok. id: N-1236-0.1), oversendt i epost 18.02.2025
- Måleprogram for kontroll av rapporteringspliktige komponenter på avløpsvann (07.01.2025) (utskrift på kontrolldagen)

Del 4: Annen informasjon

Andre forhold

IED og BAT-konklusjoner

DSH omfattet av [industriutslippsdirektivet \(IED\)](#), jf. forurensnings-forskriften kapittel 36 vedlegg I punkt 6.4 c). Det er utarbeidet referansedokumenter for beste tilgjengelige teknikker (Bref-dokumenter) for de ulike aktivitetene som er omfattet av IED. Disse beskriver det man kjenner til om teknikker som gir best beskyttelse for ytre miljø – med tilhørende BAT-konklusjoner. BAT-konklusjonene har forpliktende utslippsgrensenivåer for enkelte aktiviteter, som omtales som BAT-AEL (BAT Associated Emission level). DSH er omfattet av [Bref-dokumentet for Food, Drink and Milk Industries \(FDM\)](#).

Forurensningsmyndigheten er forpliktet til å sette utslippsgrenser i tråd med BAT-AEL til de som er omfattet. Vilkårene til virksomhetene skal være i tråd med nye BAT-konklusjoner senest fire år etter at konklusjonene er publisert. I særlige tilfeller kan det gjøres unntak fra kravene i BAT-AEL og fastsettes mindre strenge utslippsgrenseverdier. Det er bestemte vilkår som må være oppfylt for at det skal kunne gis unntak. For mer informasjon viser vi til Miljødirektoratets [veileder](#) for IED. Statsforvalteren jobber fortløpende med innføring av nye BAT-AEL krav.

Nytt utsorteringskrav: Plast-, hage- og matavfall

Den 1. januar 2023 trådte avfallsforskriftens kapittel 10a *Utsortering og materialgjenvinning av enkelte avfallstyper* i kraft. Kapitlet stiller krav til utsortering av husholdningslignende matavfall, plastavfall, papp- og papiravfall, glass- og metallemballasjeavfall, park- og hageavfall og tekstilavfall. Kravene gjelder for kommuner og virksomheter. Miljødirektoratet har utarbeidet en [veileder](#) til virksomheter om hvordan å følge opp krav til utsortering og materialgjenvinning.

Dere har anledning til å kommentere rapporten

Dere har anledning til å kommentere på faktiske feil i denne rapporten. Eventuelle kommentarer må sendes Statsforvalteren innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten er tilgjengelig for offentligheten via Statsforvalterens postjournal på einnsyn.no, i tråd med offentlighetsloven.

Med hilsen

Kirsten Redmond Kristiansen (e.f.)
fagleder forurensing

Kirsten Allred
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Hå kommune

Rådhusgata 8

4360

VARHAUG